

Marianne van Mierlo: 'We zijn heel goed in gewoon zijn, zeg ik altijd.'

Helmondse basisschool De Straap is **kleurrijk** en **excellent** tegelijk

Openbare basisschool De Straap is een normale basisschool. Althans als we de directeur, Marianne van Mierlo, moeten geloven. Maar zo normaal is deze school niet. De school herbergt meer dan dertig nationaliteiten, staat te boek als een 'kleurrijke' school en scoort al zes jaar op rij ver boven het landelijk gemiddelde op de cito-eindtoets. Vorig jaar werd de school uitgeroepen tot Excellente School. Wat is hun geheim?

'Natuurlijk vinden we het leuk dat we uitgeroepen zijn tot Excellente School. Voor ons was het extra leuk omdat we de enige school in Helmond zijn die dit predicaat heeft gekregen. Als kleurrijke school moeten we opboksen tegen allerlei vooroordelen. Ik merk dat ouders – 'dat is toch die school met die buitenlanders' – om die reden de school voorbij lopen. Dat zien we nu rap veranderen. Dertig nationaliteiten op 180 leerlingen is ook niet niks, dat geef ik toe. Het is een behoorlijke smeltkroes. De grootste groep zijn de Vietnamezen en de Portugezen en voor de rest hebben we van alles wat.

De ouders van de kinderen uit Vietnam zijn veelal bootvluchtelingen. De ouders van de kinderen uit Portugal zijn om economische redenen naar Nederland gekomen. Het zijn geen hoogopgeleide mensen. De meeste ouders zijn al op jonge leeftijd naar Nederland gekomen en hebben hun school niet afgemaakt.

In deze wijk van Helmond zitten vier scholen heel dicht bij elkaar: twee openbare en twee katholieke. Heel lang is het zo geweest dat de andere openbare school de witste was, de twee katholieke scholen zaten er een beetje tussenin en wij waren veruit de kleurrijkste school.

Je ziet de populatie wel verschuiven. De andere openbare basisschool is wat kleurrijker geworden en de katholieke scholen wat witter. We hebben onze kleur altijd wel gekoesterd. Al die culturen bij elkaar vind ik verschrikkelijk leuk. Ons onderwijs hebben we er van oudsher ook op ingericht. We hebben altijd veel aan woordenschat-onderwijs gedaan.

Intensieve begeleiding

We zitten inderdaad al zes jaar lang boven het landelijk gemiddelde. Op de cito-eindtoets zitten we tussen de 538 en 540. We trekken er hard aan, maar als we al een geheim hebben dan is dat misschien het goede pedagogische klimaat en de intensieve begeleiding die we onze kinderen bieden. Bij ons geen leerkracht die er alleen voor staat. Niemand hoeft hier in z'n eentje op te draaien voor 37 leerlingen. We proberen, zoals dat heet, heel veel formatie in de klas te zetten. Daar moet het immers gebeuren.

Ik weet dat meer leerkrachten voor de klas niet zo makkelijk is, maar ik kreeg die kans toen mijn adjunct-directeur werd weggekaapt door het voortgezet onderwijs. Op dat moment kon ik kiezen tussen een nieuwe adjunct of – voor hetzelfde geld – drie parttime onderwijsassistenten. Ik heb dus voor het laatste gekozen. Ik kon dat doen omdat het hier allemaal goed loopt. De meeste mensen werken hier al heel lang. We hoeven dus nauwelijks nieuwe mensen in te werken. Het is een geoliede machine. Ik had gewoonweg geen adjunct-directeur meer nodig. Drie onderwijsassistenten werken nu twintig uur. Ik heb de inzet zo geregeld dat ze vier dagen per week aanwezig zijn.

We zetten ze alleen in als ze echt nodig zijn, op tijden die ertoe doen. De assistent voor de bovenbouw komt pas om negen uur, omdat van half negen tot negen uur spelling op het programma staat en daar heb je geen hulp bij nodig, zo vinden wij.

Tekst:
Frank Stienissen

Fotografie:
Frank Stienissen
en Shutterstock

Voorals er taal- en rekeninstructie wordt gegeven, wil je differentiëren en zijn de assistenten zeer gewenst. Zo hebben we in iedere klas drie dagdelen twee mensen voor de klas. Dat zijn leerkrachten die een duodag hebben of het is een leerkracht en een onderwijsassistent.

We hebben het hier ook altijd over effectieve lestijd. Volgens mij laten veel scholen daar kansen liggen. Het kringgesprek iedere dag van een half uur doen we al jaren niet meer. We beginnen echt om half negen. Tot half negen mag iedereen binnenkomen, dan zijn de leerkrachten in de klas. Maar klokslag half negen starten de lessen. Als de kinderen dan nog naar binnen moeten, jassen uit, et cetera, dan begin je pas om tien over half negen. Doe dat vijf keer per week en je verliest bijna een uur kostbare lestijd.

Heel gewoon

We kunnen ons in Nederland gelukkig prijzen met de lesmethodes. Die volgen we nauwgezet. Dat klinkt niet heel vooruitstrevend, maar we zijn eigenlijk een heel gewone school. We zijn heel goed in gewoon zijn, zeg ik altijd. We werken met vaste lesroosters en de lesboeken moeten ook echt uit. We tellen letterlijk de weken. Door de vakantiespreiding hebben we lange schooljaren en korte schooljaren. Op de helft van het schooljaar moet ook de helft van het reken- en taalboek af zijn.

Ook toetsen we niet om te toetsen, maar kijken we naar de resultaten en passen we onze instructie daar op aan. Dat kan op kindniveau, maar ook op klasniveau of op schoolniveau. Als de resultaten van een toets niet goed zijn, dan gaan we op zoek naar de oorzaken. Scoort de hele klas slecht, dan spreek ik daar de leerkracht op aan. Waar zit het probleem? Vaak hebben we dan het lek snel boven tafel. Lopen op schoolniveau de rekenresultaten terug, dan moet je eens gaan nadenken over een nieuwe methode of een nieuwe aanpak. Hoeveel tijd besteden we aan rekenen? Lost een kwartiertje extra aandacht het probleem op? Is toch weer een uur en een kwartier extra per week. Kortom, we gaan heel serieus met die gegevens om en doen er ook wat mee. Toch denk ik dat vooral het ijzersterke team, samen met ons pedagogische klimaat de pijlers van onze school vormen.

Schakelklassen

We proberen alle kinderen met dezelfde methode mee te laten gaan. Bij uitzondering krijgt een leerling een eigen leerlijn. Als ze er aan de bovenkant uitspringen gaan ze op woensdagochtend naar een speciale Hi-Levelgroep. Dat hebben we in

*'We zijn heel goed
in gewoon zijn'.*

Helmond centraal geregeld. Ook kennen we in Helmond zogenoemde schakelklassen. De gemeente subsidieert deze klassen. We hebben een taalklas voor de kinderen van groep 4 en 5. Deze kinderen hebben taal buiten hun eigen groep. Kinderen die in aanleg hoger zouden kunnen presteren dan ze doen, komen in aanmerking voor deze klas. Omdat ze bijvoorbeeld een woordschatachterstand hebben. Deze kinderen krijgen in een jaar tien uur in de week apart taalonderwijs en moeten dus in dat jaar anderhalf tot bijna twee jaar inlopen. Ze gaan dus versneld door het programma heen. Dat is heel hard werken. Dat betekent ook dat je heel goed moet selecteren. Zo'n klas is alleen geschikt voor kinderen die zich goed kunnen concentreren en heel gemotiveerd zijn. We laten de ouders daar ook voor tekenen. Voor de school betekent het dat je de lesroosters van groep 4 en 5 goed op elkaar moet afstemmen. Die kinderen beginnen 's ochtends in een ander lokaal, met een andere leerkracht, en na het speelkwartier gaan ze weer terug naar hun eigen klas. En dan doen ze dus de andere vakken weer gewoon mee.

De andere schakelklasvoorziening heet de topklas. Die is dit jaar pas gestart. Deze klas is speciaal bedoeld voor bovenbouwkinderen van groep 7 en 8. Hierin zitten kinderen die in potentie vmbo-t/havo-advies zouden kunnen krijgen, maar nog net wat tekortkomen. In deze klas wordt extra veel aandacht besteed aan begrijpend en studerend lezen. Deze kinderen – het zijn er tien nu – hebben 's middags apart les en gaan een uur langer door. Voor deze groep staat een leerkracht die daar speciaal voor is opgeleid.

Teamwork

Samen bewaken we al jaren de kwaliteit van ons onderwijs. Als een leerling van de ene klas naar de andere gaat, mag hij geen wezenlijk andere aanpak krijgen. Dat spreken we met elkaar af in de teamvergaderingen en dat leggen we ook vast in een handboek. Dat kunnen heel simpele afspraken zijn zoals het gebruik van stepjes op de speelplaats. Mogen de leerlingen die wel of niet onder de kapstok zetten of breekt er iemand dan z'n nek over? Als iemand later denkt, wat hadden we daarover afgesproken, dan kijkt hij of zij maar in het handboek. Het maken van duidelijke afspraken voorkomt veel misverstanden en zorgt voor rust in de school. Ook nieuwe leerkrachten, vervangsters en stagiaires hebben er veel baat bij.

Op De Straap werken mensen met hart voor de zaak. De meesten werken al meer dan 25 jaar op dezelfde school. Binnen onze stichting kennen we het fenomeen 'blij mobiliteit': als je een keer op een andere school wilt werken, dan kan dat. Ieder jaar vraag ik: 'Wie wil hiervan gebruik maken?' Ieder jaar krijg ik hetzelfde antwoord: geen interesse. Ik ben zelf ook heel honkvast. Ik werk nu al 29 jaar hier. Eerst als leerkracht, later als adjunct en ib'er en nu al dertien jaar als directeur.

Er is een hoge mate van saamhorigheid. Als iemand het moeilijk heeft omdat moeder of vader in het ziekenhuis ligt, dan vangen we elkaar op. We zijn bereid om werk van elkaar over te nemen, om tijden met elkaar te ruilen, om terug te komen om een

ander vrij te geven, omdat de situatie daarom vraagt. Ook veel professionaliseringsbijeenkomsten doen we met het hele team. En met het hele team bedoel ik ook de conciërge en de administratieve kracht. Met sommige onderwerpen hebben ze misschien minder van doen, maar ze komen er wel mee in aanraking. Een team is echt iedereen. Ik zweef ook niet boven de mensen, maar zit er midden tussenin. Als ik zie dat een kind overgegeven heeft, dan pak ik ook een emmer sop. Die mentaliteit verlang ik van iedereen.

Ik moet ervoor zorgen dat mijn mensen hun werk zo goed mogelijk kunnen doen. En zij zijn er weer voor de kinderen. Ik heb er last van als iemand niet goed in zijn vel zit. Ik wil dat iedereen fluitend de school binnenkomt en dito naar huis gaat. Dat betekent dat ik oor en oog voor iedereen moet hebben. Mijn collega's weten dat ze me altijd kunnen benaderen, ook al is het midden in de nacht. Ik heb mijn gsm naast me liggen. En ik heb niet altijd mijn oordeel klaar. Soms moet ik er wel voor waken dat ik de leerkrachten niet te veel als mijn familie ga beschouwen. Ik moet immers ook beoordelingsgesprekken voeren. Vind ik best lastig. Functioneringsgesprekken daarentegen vind ik fantastisch om te doen, want dat is tweerichtingsverkeer, geen monoloog, maar een dialoog.

Strapers worden

Los van dat beoordelingsgesprek spreek ik iemand echt wel aan als het niet goed gaat of als ik vind – bij nieuwe leerkrachten komt dat voor – dat het nog geen 'Strapers' zijn. Tijdens klassebezoeken probeer ik dan helder te krijgen waar de schoen wringt. In de daaropvolgende gesprekken analyseren we het probleem en proberen we het ook samen op te lossen. Soms heeft die leerkracht wat extra hulp nodig, een assistent bijvoorbeeld. Soms helpt het als twee leerkrachten elkaars maatjes worden. Een paar goeie tips kunnen zeer verhelderend werken. Als het te moeilijk is – is pas één keer gebeurd hoor – huur ik iemand van buiten in. Dan ga ik dat niet zelf doen. Ik moet niet de coach worden van mijn eigen mensen. Onze problemen lossen we doorgaans zelf op. Hoewel ik heel dicht bij de mensen sta, moet ik soms ook streng zijn, keuzen maken en knopen doorhakken. Daarvoor ben ik de directeur van de school. Dat is mijn taak. Dat verwacht men ook van mij. En dat betekent ook dat je mensen teleur moet stellen. Als twee leerkrachten met een duobaan allebei op woensdag vrij willen zijn, zal ik toch een besluit moeten nemen. Uiteraard vraag ik dan om er eerst samen uit te komen, maar ik roep er meteen bij, ga niet zover dat je allebei gefrustreerd raakt.

'We zitten inderdaad al zes jaar lang boven het landelijk gemiddelde. Op de cito-eindtoets zitten we tussen de 538 en 540.'

Kom je er niet uit, kom dan bij mij, dan hak ik de knoop door. Ook dan zoek ik nog het compromis. De een het eerste halfjaar, de ander het tweede. En vaak zeggen ze dan: nou doe jij dan maar dit jaar, dan neem ik het volgend jaar.

Als directeur moet je wel rekening houden met de karakters van de mensen. De een is weleens te laat met dingen, moet je dus even aan de jas trekken, de ander loopt te hard van stapel, die moet je dan even temperen. Iedereen heeft zijn eigen gebruiksaanwijzing.

Niet hype-gevoelig

Aan hypes doen we niet mee. We lopen niet zo makkelijk achter zogenoemde visionaire roepers aan. Daar zijn we te nuchter en te gewoon voor. We kijken liever de kat uit de boom. De jury van de Excellente Scholen omschreef dat in het rapport ook met 'een school zonder poespas'. We hoeven niet zonnig de eerste te zijn. We leren graag van de ervaringen van anderen. Dat vonden we bij de aanvraag ook best moeilijk. Om een excellente school te zijn moet je goede resultaten boeken. Nou, die hadden we. Maar een excellente school moet ook uitblinken in iets. En toen dacht ik: ik wil niet in één ding uitblinken, ik wil over de hele linie een goede school zijn. Om die reden dacht ik dat we het niet zouden worden.

Bovendien willen we over vijf jaar nog steeds een excellente school zijn. Wat meer leerlingen zou wenselijk zijn. We zien nu al dat er steeds meer witte kinderen bijkomen. Onze aantrekkingskracht en ons voedingsgebied is groter geworden. Gelukkig zitten we niet in een krimpgedebied. Wel denk ik dat er meer ICT op school gaat binnenkomen. Op dat gebied gaat het allemaal heel snel. Maar ook hierin hoeven we niet de eerste te zijn. Laat andere scholen eerst maar met tablets aan de slag gaan. We wachten even tot de kinderziekten eruit zijn en de aanpak beproefd is. Je kunt het geld maar een keer uitgeven.

Toegevoegde waarde

De Straap heeft al eerder meegedaan aan een toegevoegde waardeonderzoek van oud-inspecteur Joop Smits onder kleurrijke scholen in Brabant. Marianne van Mierlo: 'Hij zegt: scholen worden afgerekend op hun citoscore, maar dat zegt niets over wat ze in acht jaar hebben gepresteerd. Als kinderen heel hoog binnenkomen en je scoort met de cito-eindtoets boven het landelijk gemiddelde dan zegt dat eigenlijk niets. Misschien heb je wel te weinig bereikt. Hij is de toegevoegde waarde gaan berekenen van die acht jaar. Wij waren ook in zijn onderzoek een van de acht excellente kleurrijke scholen van de in totaal 89 kleurrijke scholen die hebben meegedaan aan het onderzoek.'